

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิตของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2542
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิตของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2542

สรุปผลการวิจัย

ชุดที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในโรงเรียนปัจจุบัน 1-2 ปีมากที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต โดยวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดด้านการจัดการ 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านการวางแผน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตทุกโรงเรียน โดยมีลักษณะของวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตเพื่อเป็นกิจกรรมให้นักเรียนที่สนใจด้านดนตรีมากที่สุด และเพื่อเป็นกิจกรรมที่ให้บริการชุมชนภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านดนตรีของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ในด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต ทุกโรงเรียนมีการวางแผนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเป็นรายปี และจัดทำแผนพัฒนา 5 ปี

สำหรับผู้ที่ได้รับผิดชอบในการจัดทำแผนกิจกรรมวงโยธวาทิต พบว่า ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต เป็นผู้จัดทำ และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

สำหรับช่วงเวลาจัดทำแผนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต ผู้บริหาร ระบุว่า ใช้เวลาระหว่างปิดภาคเรียนเทอมปลาย และระหว่างเปิดภาคเรียนเทอมต้น

ส่วนผู้ที่รับผิดชอบจัดทำโครงการกิจกรรมวงโยธวาทิต พบว่า อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำมากที่สุด รองลงมาคือหัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษา ข

2.2 งบประมาณ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตได้มาจากเงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาคของผู้มีอุปการะคุณ เงินของสมาคมผู้ปกครองและครู เงินของสมาคมศิษย์เก่า เงินมูลนิธิและบางโรงเรียนได้รับเงินจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และจากกิจกรรมหารายได้ของโรงเรียน

สำหรับผู้พิจารณาการจัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมวงโยธวาทิต พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนทุกฝ่าย คณะกรรมการการเงินของโรงเรียน คณะกรรมการแผนงาน และคณะกรรมการของสมาคมผู้ปกครองและครู

2.3 การดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่าทุกโรงเรียนได้มอบหมายให้อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตรับผิดชอบในการดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิต มีบางโรงเรียนที่มีคณะกรรมการเฉพาะกิจ ผู้ช่วยผู้อำนวยการทุกฝ่าย และคณะกรรมการวงโยธวาทิต รับผิดชอบการดำเนินงาน

สำหรับคณะกรรมการดำเนินงานวงโยธวาทิต พบว่าโรงเรียนมีการตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โดยมาจากฝ่ายกิจกรรมนักเรียน หมวดวิชาศิลปศึกษา ข ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง และอาจารย์บางท่านที่มีคุณสมบัติ

การมีส่วนสนับสนุนกิจกรรมวงโยธวาทิต ผู้บริหารระบุว่า ได้จัดหางบประมาณ ให้ขวัญ กำลังใจเยี่ยมชมน ดูแล จัดหาบุคลากรที่เหมาะสมเฉพาะด้านที่ต้องการ และประชาสัมพันธ์ยกย่อง ในโอกาสที่เหมาะสม

สำหรับการติดตามและควบคุมการดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิต พบว่าโรงเรียนมีการติดตามและควบคุมการดำเนินงานทุกโรงเรียน โดยให้อาจารย์ที่ดูแลกิจกรรมวงโยธวาทิตรายงาน เป็นระยะๆ และลงไปสังเกตการดำเนินงานด้วยตนเอง มากที่สุด รองลงมาคือมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนรายงานเป็นระยะ

การประชาสัมพันธ์กิจกรรมวงโยธวาทิตให้ครู อาจารย์ นักเรียนทราบ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนมีการแจ้งให้ทราบในที่ประชุมครู มากที่สุด รองลงมาคือการประกาศหน้าเสาธงหลังเคารพเพลงชาติ ประกาศให้ทราบทางการกระจายเสียงของโรงเรียน แจ้งให้ทราบในการประชุมนักเรียน การปิดประกาศ และทางโรงเรียนมีการลงข่าวในวารสารของโรงเรียน

สำหรับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการฝึกซ้อม พบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ด้วยวิธีการให้คำแนะนำในการฝึกซ้อม

สำหรับกิจกรรมของโรงเรียนที่ใช่วงโยธวาทิตร่วมในพิธีนั้น พบว่าส่วนใหญ่โรงเรียนใช่วงโยธวาทิตร่วมบรรเลงเพลงในงานวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พิธีเปิดการแข่งขันกีฬา พิธีเปิดงานต่างๆ ภายในโรงเรียน พิธีต้อนรับบุคคลสำคัญ รองลงมาเป็นงานบริการภายนอกโรงเรียน การบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีทุกวันศุกร์

2.4 การติดตามประเมินผล

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตเมื่อสิ้นสุดแผนงานหรือโครงการ สำหรับวิธีการประเมินผลคือ สัมภาษณ์ความคิดเห็นจากนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนและทำบันทึก สัมภาษณ์ความคิดเห็นจากอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรม

สำหรับการนำผลการประเมินไปใช้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า นำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมหรือวางแผนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตในปีการศึกษาต่อไปเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตครั้งต่อไป

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต โดยวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดด้านการจัดการ 4 ด้าน คือ

3.1 ปัญหาด้านการวางแผน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า ไม่พบปัญหาในการวางแผนกิจกรรมวงโยธวาทิตทุกโรงเรียน

3.2 ปัญหาด้านงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระบุว่า พบปัญหาในด้านงบประมาณการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยปัญหาที่พบคือ งบประมาณไม่เพียงพอ

3.3 ปัญหาด้านการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยปัญหาที่พบคือนักเรียนต้องขาดเรียนเนื่องจากต้องมาร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตมากที่สุด รองลงมาคือผู้ปกครองไม่อนุญาตให้นักเรียนมาซ้อมเพราะไม่เข้าใจในเรื่องการฝึกซ้อม และหน่วยงานภายนอกไม่ให้คำตอบแทนเมื่อวงโยธวาทิตออกไปแสดง

3.4 ปัญหาด้านการติดตามประเมินผล

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า ทุกโรงเรียนไม่พบปัญหาในการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต

ชุดที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ควบคุมวงโยธวาทิต พบว่า ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุต่ำกว่า 31 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนวุฒิการศึกษาด้านดนตรีผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้รับวุฒิการศึกษาทางด้านดนตรีศึกษาเป็นวิชาเอก และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 6 ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต โดยจะวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดด้านการจัดการ 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านการวางแผน

จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า การเตรียมการวางแผนกิจกรรมวงโยธวาทิตจะคำนึงถึงความพร้อมด้านบุคลากรเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือความพร้อมในด้านงบประมาณ ความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์

สำหรับข้อมูลที่น่าสนใจมาพิจารณาประกอบการวางแผนกิจกรรมวงโยธวาทิต จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ส่วนใหญ่ใช้ข้อมูลในเรื่องความสนใจของนักเรียน ข้อมูลของงบประมาณ และการเงินที่ได้รับ ข้อมูลความสนใจและความต้องการของการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตภายในโรงเรียน

ช่วงเวลาในการจัดทำแผนกิจกรรมวงโยธวาทิต จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ส่วนใหญ่ใช้เวลาเปิดภาคเรียนในการจัดทำแผนกิจกรรมวงโยธวาทิต รองลงมาใช้เวลาปิดภาคเรียนในการจัดทำแผน

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต พบว่า ทุกโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้รวมตัวกันทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเพื่อให้บริการชุมชนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

การแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต พบว่า ส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยมีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา ฯ อาจารย์ผู้สนใจ และตัวแทนของแต่ละหมวดวิชา

การประชุมคณะกรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตเพื่อให้เกิดการประสานงาน จากการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมคณะกรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยมีการประชุมคณะกรรมการมากกว่า 4 ครั้ง ต่อภาคเรียนมากที่สุด

2.2 งบประมาณ

จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตส่วนใหญ่ได้จากเงินบำรุงการศึกษา เงินสมาคมผู้ปกครองและครู เงินบริจาคจากผู้มีอุปการะคุณ เงินบริจาคของผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต มีบางโรงเรียนได้เงินจากสมาคมศิษย์เก่า เงินจากการที่วงโยธวาทิตออกไปแสดงนอกสถานที่ และเงินรายได้จากการขายขนมและนมของโรงเรียน

การใช้จ่ายเงินงบประมาณของกิจกรรมวงโยธวาทิต จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ทุกโรงเรียนได้ใช้จ่ายเงินงบประมาณในการซื้อเครื่องดนตรีมากที่สุด รองลงมาเป็นค่าซ่อมและเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของอุปกรณ์เครื่องดนตรี ค่าวัสดุอุปกรณ์ของเครื่องดนตรี เช่น ถังเครื่องเป่า น้ำมันหล่อลื่น และค่านัดเพลง

สำหรับงบประมาณต่อปีการศึกษาในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตในเวลาปกติ พบว่า ใช้งบประมาณ น้อยกว่า 100,000 บาท มากที่สุด รองลงมาคือ 100,001 - 200,000 บาท และ 200,001 - 300,000 บาท

ส่วนงบประมาณต่อปีการศึกษาในการส่งวงโยธวาทิตเข้าประกวดภายในประเทศพบว่า ส่วนใหญ่ใช้งบประมาณ 1,000,000 บาท ขึ้นไป รองลงมาใช้งบประมาณ 200,001 – 400,000 บาท และ งบประมาณ 600,001 – 800,000 บาท

2.3 การดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต ด้วยวิธีประกาศหน้าเสาธงมากที่สุด รองลงมาใช้การแจ้งภายในกลุ่มนักเรียนเอง ประกาศให้นักเรียนทราบในช่วงเวลาเรียนดนตรีสากล ติดประกาศรอบบริเวณโรงเรียน ลงข่าวในวารสารของโรงเรียน มีบางโรงเรียนแจ้งผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา ประกาศให้นักเรียนทราบในที่ประชุมนักเรียน และโครงการรับนักเรียนความสามารถพิเศษด้านดนตรีสากล

การประชาสัมพันธ์กิจกรรมวงโยธวาทิตให้ครู อาจารย์ภายในโรงเรียนทราบ จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่าส่วนใหญ่ใช้การแจ้งในที่ประชุมครู การประชุมนักเรียน ประกาศหน้าเสาธง ลงข่าวในวารสารโรงเรียน มีบางโรงเรียนที่ประชาสัมพันธ์โดยการติดประกาศแจ้งผ่านหัวหน้าหมวดวิชา เวียนหนังสือราชการเพื่อทราบและออกคำสั่งโรงเรียน และมีบางโรงเรียนประชาสัมพันธ์ด้วยการจัดการแสดงให้ครูและนักเรียนได้ชม

สำหรับการจัดตารางการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตภาคเรียนที่ 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ทุกโรงเรียนจัดตารางการฝึกซ้อมหลังเลิกเรียนมากที่สุด รองลงมาคือการฝึกซ้อมในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน มีบางโรงเรียนที่มีการฝึกซ้อมในช่วงเวลาเรียน และฝึกซ้อมในเวลาพักกลางวัน

ส่วนการจัดตารางการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตในภาคเรียนที่ 2 จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ทุกโรงเรียนมีการฝึกซ้อมหลังเลิกเรียนมากที่สุด รองลงมาคือการฝึกซ้อมในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน ฝึกซ้อมในช่วงเวลาเรียน และบางโรงเรียนมีการฝึกซ้อมในเวลาพักกลางวัน

การจัดตารางการฝึกซ้อมในวันหยุดราชการ จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ส่วนใหญ่มีการฝึกซ้อมในวันหยุดราชการ โดยมีการฝึกซ้อมในวันเสาร์มากที่สุด รองลงมาฝึกซ้อมในวันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

สำหรับการคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ส่วนใหญ่คัดเลือกนักเรียนทุกระดับชั้นและคัดเลือกนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต

สถานที่ฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิตในลักษณะนั่งบรรเลง (Concert) จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ทุกโรงเรียนมีสถานที่ฝึกซ้อมในลักษณะนั่งบรรเลงโดยส่วนใหญ่ใช้ห้องฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิตและลานกว้างภายในบริเวณโรงเรียน มีบางโรงเรียนใช้ห้องประชุมของโรงเรียนและห้องเรียนวิชาดนตรีสากล

สถานที่ฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิตในลักษณะดนตรีสนาม (Marching & Display) จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ทุกโรงเรียนมีสถานที่ฝึกซ้อมวงโยธวาทิตในลักษณะดนตรีสนาม โดยส่วนใหญ่ใช้สนามฟุตบอลมากที่สุด รองลงมาเป็นสนามบาสเก็ตบอลของโรงเรียน ลานกว้างภายในบริเวณโรงเรียน มีบางโรงเรียนใช้โรงยิมเนเซียมในการฝึกซ้อม

สำหรับการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาช่วยในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ส่วนใหญ่มีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาช่วยในการฝึกซ้อม โดยเป็นศิษย์เก่ามากที่สุด รองลงมาเป็นครู อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา ตรียางค์กองทัพบก ตรียางค์กองทัพเรือ นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และมีบางโรงเรียนเชิญวิทยากรจากตรียางค์ตำรวจ สถาบันราชภัฏ ครู อาจารย์ดนตรีในตำแหน่งอัตราจ้าง วงตรียางค์กรุงเทพฯ และครู อาจารย์จากโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัล

ผู้ช่วยในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตทุกโรงเรียนมีผู้ช่วยในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต ได้แก่ศิษย์เก่าจำนวนครึ่งหนึ่งและครู อาจารย์ดนตรีตำแหน่งอัตราจ้างครึ่งหนึ่ง มีโรงเรียนเดียวที่มีผู้ช่วยในการฝึกซ้อมจากครู อาจารย์หมวดวิชาต่างๆ ของโรงเรียน

ระยะเวลาการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมการประกวด จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ส่วนใหญ่ใช้เวลามากกว่า 6 เดือน ในการฝึกซ้อมมากที่สุด รองลงมาใช้เวลา 3 เดือน และมีบางโรงเรียนใช้เวลา 6 เดือน และ 2 เดือน ในการฝึกซ้อม

การศึกษารูปแบบการแสดงวงโยธวาทิต จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาจากวีดีโอ การประกวดวงโยธวาทิตจากต่างประเทศ รองลงมาคือการศึกษาจากวีดีโอการประกวดวงโยธวาทิตภายในประเทศ มีบางโรงเรียนศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ คิดขึ้นมาเองจากประสบการณ์ของผู้สอน และจากนิตยสาร

2.4 การติดตามประเมินผล

จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต พบว่า ทุกโรงเรียนมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต สำหรับวิธีการประเมินผลคือ การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตของนักเรียนและทำบันทึก และสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ การสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรม สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม และตอบแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น

สำหรับผลการประเมิน จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนนำไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตครั้งต่อไป และนำไปเป็นข้อมูลในการเตรียมหรือวางแผนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตในปีการศึกษาต่อไป

ช่วงเวลาในการประเมินผล จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า ส่วนใหญ่มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา มีบางโรงเรียนที่ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการทุกครั้ง ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ และประเมินผลทุกสิ้นเดือนตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต โดยวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดด้านการจัดการ 4 ด้าน

3.1 ปัญหาด้านการวางแผน

จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า มีบางโรงเรียนที่ประสบปัญหาด้านการวางแผน โดยเป็นปัญหาเรื่องแผนที่เสนอไปมักมีการเปลี่ยนแปลง และนักเรียนมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนเครื่องดนตรี

3.2 ปัญหาด้านงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า มีบางโรงเรียนที่ประสบปัญหาด้านงบประมาณการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยปัญหาที่พบคือ งบประมาณในการจัดซื้อเครื่องดนตรีไม่เพียงพอ

3.3 ปัญหาการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในด้านการดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยปัญหาที่พบคือ นักเรียนติดเรียนพิเศษหลังเลิกเรียนไม่สามารถมาฝึกซ้อมดนตรีได้มากที่สุด รองลงมาคือนักเรียนมีการเข้าและออกวงโยธวาทิตมากทำให้การฝึกซ้อมไม่ต่อเนื่อง และไม่มีสถานที่ในการฝึกซ้อมที่เหมาะสมทำให้การฝึกซ้อมไม่ได้ผลเท่าที่ควร

3.4 ปัญหาการติดตามประเมินผล

จากการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตพบว่า มีบางโรงเรียนที่ประสบปัญหาการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยปัญหาที่พบคือโรงเรียนไม่ได้มีการตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลอย่างเป็นทางการ และโรงเรียนไม่ได้นำผลการประเมินที่ผ่านมาไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมวงโยธวาทิต

ชุดที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 16-17 ปี ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต 3-4 ปี มากที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต โดยวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดด้านการจัดการ 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านการวางแผน

จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า ส่วนใหญ่ นักเรียนมีส่วนร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต โดยใช้วิธีการออกความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือใช้วิธีการโหวตเสียง

2.2 งบประมาณ

จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า โรงเรียนได้จัดงบประมาณในการซื้อโน้ตเพลงเป็นส่วนใหญ่

ส่วนงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องดนตรี โรงเรียนส่วนมากได้จัดงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องดนตรี

สำหรับงบประมาณในการจัดซ่อมแซมเครื่องดนตรีที่ชำรุด ทุกโรงเรียนได้จัดงบประมาณในการจัดซ่อมแซมเครื่องดนตรีที่ชำรุด

2.3 ด้านการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมวงโยธวาทิตเพื่อชวนเชิญให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยวิธีการแสดงของวงโยธวาทิตมากที่สุด รองลงมาคือใช้การแจ้งภายในกลุ่มของนักเรียน ปิดประกาศรอบบริเวณโรงเรียน ประกาศหน้าเสาธง ตามลำดับ

การเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต นักเรียนระบุว่า นักเรียนส่วนใหญ่มาร่วมกิจกรรมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด รองลงมาคือประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย

สำหรับเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต นักเรียนระบุว่า นักเรียนส่วนใหญ่อยากเป็นนักดนตรีของวงโยธวาทิตโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคืออยากเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มีบางคนระบุว่าตามเพื่อน อยากยึดอาชีพนักดนตรีในอนาคต และผู้ปกครองให้เข้าร่วม

ผู้ให้คำปรึกษาก่อนตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต นักเรียนระบุว่า ส่วนใหญ่ปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครอง มากที่สุด รองลงมาปรึกษาเพื่อน มีบางคนปรึกษา พี่ น้อง ญาติ และครู อาจารย์

การเลือกหัวหน้าวงโยธวาทิต นักเรียนระบุว่า ส่วนมากมีการเลือกหัวหน้าวง โดยใช้วิธีการเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาใช้วิธีการแต่งตั้ง

สำหรับการควบคุมดูแลนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต จากการสัมภาษณ์นักเรียนระบุว่า ทุกคนใช้วิธีการดูแลนักเรียนด้วยระบบรุ่นพี่ รุ่นน้องมากที่สุด

2.4 การติดตามประเมินผล

จากการสัมภาษณ์นักเรียนระบุว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยมีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการทุกครั้งมากที่สุด รองลงมาคือการประเมินเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนและสิ้นสุดปีการศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต โดยวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดด้านการจัดการ 4 ด้าน คือ

3.1 ปัญหาด้านการวางแผน

จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า มีบางโรงเรียนที่มีปัญหาด้านการวางแผนกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยระบุว่าปัญหาที่พบคือ ปัญหาด้านความคิดเห็นในการวางแผนไม่ตรงกัน ปัญหาที่นักเรียนเข้าและออกวงโยธวาทิตมากทำให้การฝึกซ้อมไม่ต่อเนื่อง และนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน

3.2 ปัญหาด้านงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า มีบางโรงเรียนที่มีปัญหาด้านงบประมาณ โดยระบุว่าปัญหาที่พบคืองบประมาณไม่เพียงพอในการซื้อโน้ตเพลง และซื้อเครื่องดนตรี

3.3 ปัญหาการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการดำเนินงาน โดยระบุว่าปัญหาที่พบคือ นักเรียนติดเรียนพิเศษไม่สามารถมาฝึกซ้อมได้พร้อมเพียงมากที่สุด รองลงมาคือเวลาการฝึกซ้อมไม่ตรงกัน การฝึกซ้อมไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และมีบางโรงเรียนระบุว่ามีความยากลำบากในการควบคุมการฝึกซ้อมเพราะนักเรียนเลิกเกินไป และมีสถานที่ฝึกซ้อมไม่เพียงพอ

3.4 ปัญหาการติดตามประเมินผล

จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า มีบางโรงเรียนที่มีปัญหาการติดตามประเมินผล โดยระบุว่าโรงเรียนไม่มีการประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการรอยโรคชาติของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ชนะเลิศแห่งประเทศไทย ระหว่างปีการศึกษา 2539-2542 มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ซึ่งนับเป็นวัยที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพราะบุคคลในวัยนี้เป็นวัยที่มีประสบการณ์การบริหาร ผู้นำที่เป็นผู้อาวุโสทั้งทางด้านวัยวุฒิ คุณวุฒิที่สูงกว่านั้นย่อมมีแนวโน้มว่าจะเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจมากกว่าผู้นำซึ่งด้อยอาวุโส

สำหรับวุฒิการศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์พบว่า มีวุฒิปริญญาโท และมีบางท่านมีวุฒิปริญญาเอก ซึ่งถือว่าผู้บริหารมีการพัฒนาความรู้ให้ทันสมัย ดังคำกล่าวของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525 : 17) ที่ว่า ความรู้ที่นำไปสู่ความเป็นนักบริหารโดยอาชีพ ต้องใช้เวลา ต้องศึกษา และอ่านตำรา

สำหรับระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในโรงเรียนปัจจุบัน ผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนดำรงตำแหน่งผู้บริหารในโรงเรียนเพียง 1-2 ปี เท่านั้น ทำให้ข้อมูลบางส่วนเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิตไม่ชัดเจนเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ก็ดำรงตำแหน่ง 3-4 ปี ขึ้นไป ซึ่งถือว่า มีประสบการณ์และความสามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ โรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงโยธวาทิตมีการจัดการที่ดี จึงทำให้การบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิตไม่ทำให้มีปัญหามากนัก

สำหรับครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตนั้น ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 31 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความกระตือรือร้น เป็นวัยที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และทุ่มเทในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังเป็นวัยที่ไม่หาความสำเร็จและความก้าวหน้าในชีวิต มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ทางด้านดนตรีศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ ภิญญู สาร (2523 : 246) ที่ว่า การแสวงหาบุคลากรที่เหมาะสมกับตำแหน่ง โดยอาศัยการศึกษาเล่าเรียนและการฝึกอบรมนั้น จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ สำหรับประสบการณ์ในการทำงานที่น้อยกว่า 6 ปี นับว่าเป็นช่วงเวลาที่ไม่มากนัก แต่ก็ยังเป็นวัยที่เพิ่งจบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีความกระตือรือร้นที่จะนำความรู้และประสบการณ์ รวมไปถึงความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับ มาปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมวงโยธวาทิตนั้นไม่ใช่เป็นกิจกรรมสำหรับนักเรียนชายเสมอไป หรือเป็นกิจกรรมของเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นการเปิดกว้างให้กับนักเรียนที่สนใจกิจกรรมวงโยธวาทิต ดังคำกล่าวของ กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 459) ที่ว่า หากนักเรียนทั้งชายและหญิง มีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกันพวกเขาจะได้เรียนรู้แนวทางใหม่ๆ ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้ดี และรู้จักแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบงานต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์อันอบอุ่นระหว่างเพื่อนสมาชิกที่เป็นเพศเดียวกัน และต่างเพศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในด้านอื่นๆ อีกต่อไป โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุระหว่าง 16-17 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตวัยรุ่น นับเป็นวัยที่เหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยเห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมสามารถลดปัญหาของพฤติกรรมนักเรียน ที่แสวงหาการยอมรับจากสังคมได้ ส่วนประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตเป็นเวลา 3-4 ปีแล้ว ซึ่งเป็นเวลาที่ยังถือว่า มีประสบการณ์ในการร่วมวงโยธวาทิต และเคยผ่านการแข่งขันการประกวดวงโยธวาทิตชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย

2. การบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต ได้วิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด-4 ด้าน ได้แก่

2.1 การวางแผน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติตามดังกล่าวของ อนันต์ เกตุวงศ์ (2526 : 3) ที่ว่า การวางแผนเป็นการเตรียมการเพื่อการกระทำ และเป็นวิธีการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสุดท้าย ทั้งเป็นกระบวนการของการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยมีการตัดสินใจในเรื่องการเงิน การจัดองค์การ ความต้องการทางด้านกำลังคน กระบวนการของการทำงานและเครื่องมือใช้ต่างๆ จากการสัมภาษณ์พบว่า กิจกรรมวงโยธวาทิตมีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกิจกรรมสำหรับนักเรียนที่สนใจด้านดนตรี ทัศนความสามารถทางด้านดนตรีของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้กิจกรรมวงโยธวาทิตยังเป็นกิจกรรมที่ให้บริการชุมชนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตที่ว่า ต้องการให้นักเรียนได้รวมตัวกันทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพื่อให้บริการชุมชนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ในการวางแผนกิจกรรมนั้น ผลการวิจัยพบว่า มีการวางแผนปฏิบัติการเป็นรายปี โดยมอบให้ครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผน แสดงให้เห็นว่าในการวางแผนกิจกรรมวงโยธวาทิตนั้น ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมวงโยธวาทิตได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ซึ่งตรงกับที่นักเรียนได้ให้สัมภาษณ์ว่า พวกเขามีส่วนร่วมในการวางแผนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตร่วมกับอาจารย์ผู้ฝึกซ้อม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 479) ที่ว่า การที่เด็กจะพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่ดีนั้น จำเป็นที่เขาจะต้องได้รับโอกาสให้ได้แสดงบทบาทต่างๆ และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นๆ ได้มาก และแตกต่างกันออกไป

สำหรับการเตรียมการวางแผนนั้น ผลการสัมภาษณ์พบว่า ต้องคำนึงถึงความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 40) ที่ว่า การจัดการศึกษานั้น เราต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานที่เรียกว่า 4M'S คือ ระบบบริหาร (Management) กำลังคน (Man Power) งบประมาณ (Money) และวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

สำหรับข้อมูลที่น่าสนใจมาพิจารณาประกอบการวางแผนกิจกรรมวงโยธวาทิตนั้น ผลการสัมภาษณ์ครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ข้อมูลในเรื่องของความสนใจของนักเรียน ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 479) ที่ว่า เหตุผลสำคัญของการจัดกิจกรรมก็คือ งานส่วนนี้ช่วยสนองความจำเป็นต่างๆ ที่นักเรียนควรได้รับในส่วนที่ไม่สามารถจะจัดให้ได้ภายในชั้นเรียนปกติ และผลการสัมภาษณ์ยังมีข้อมูลของงบประมาณที่ได้รับ ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้าน ดังที่กล่าวมาแล้ว เพื่อสร้างความพร้อมให้กับนักเรียนและครู ในการให้ความร่วมมือการดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิตให้บรรลุวัตถุประสงค์

ส่วนการตั้งคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่แล้วคณะกรรมการมาจากการแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งนั้น ก็คือ อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา ข อาจารย์ผู้สนใจ และตัวแทนของแต่ละหมวดวิชา ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 486) ที่ว่า ในการจัดงานส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนก็ควรที่จะส่งเสริมให้คณะครูช่วยกันสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนสอน หรืองานอดิเรกที่ตนชอบอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังควรสร้างระบบการให้รางวัลตอบแทนที่ดี โดยถือว่าผลงานด้านกิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของงานที่ต้องได้รับการประเมินเป็นความดีความชอบ

สำหรับช่วงเวลาในการจัดทำแผนกิจกรรมวงโยธวาทิต พบว่า ผู้บริหารใช้เวลาช่วงปิดภาคเรียนในการจัดทำแผนกิจกรรมวงโยธวาทิต ทั้งนี้ผู้บริหารต้องการทำแผนปฏิบัติงาน และจัดสรรงบประมาณในการทำกิจกรรมต่างๆ ในภาคเรียนต่อไป แต่ด้านรับครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตแล้วนั้น การจัดทำแผนในช่วงปิดภาคเรียนเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะจะต้องคำนึงถึงความพร้อมในด้านบุคลากร ซึ่งหมายถึงจำนวนนักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป ด้วยเหตุนี้ครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตจึงมีความพร้อมในการจัดทำแผนในช่วงเปิดภาคเรียนมากกว่า

สำหรับผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนกิจกรรมวงโยธวาทิต จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนมากคือ ครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตเป็นผู้ที่รับทราบความต้องการของการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตเป็นอย่างดี ดังคำกล่าวของ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2541 : 1) ที่ว่า การดำเนินการวางแผนในโรงเรียนที่มีการจัดลำดับขั้นตอนกิจกรรม รวมทั้งบทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ ในรูปของหน่วยงานรับ

ผิดชอบการวางแผนในโรงเรียน คณะกรรมการวางแผน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวางแผนในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม ชัดเจน และเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับการรับผิดชอบโครงการกิจกรรมวงโยธวาทิต ที่ส่วนมากคือ ครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตเช่นกัน ตรงกับคำกล่าวของ อนันต์ เกตุวงศ์ (2526 : 125) ที่ว่า โครงการหมายถึง กลุ่มกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันแต่ละกิจกรรม มีเป้าหมายอันเดียวกัน อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยปกติแล้วงานของโครงการมักเป็นงานที่มีลักษณะพิเศษนอกเหนือไปจากงานประจำวัน ดังนั้น ครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตจึงเหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผน และโครงการกิจกรรมวงโยธวาทิต

สำหรับการประชุมคณะกรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต เพื่อให้เกิดการประสานงานนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมคณะกรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยมีการประชุมคณะกรรมการมากกว่า 4 ครั้ง ในแต่ละภาคเรียน ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ กิติมา ปริดีติติก (2532 : 31) ที่ว่า การประสานงานที่ดี จะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ ก่อให้เกิดความสามัคคีและลดปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ช่วยป้องกันการทำงานซ้ำซ้อน และนำมาเป็นบทเรียนในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับหน่วยงานของตน อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานได้

2.2 งบประมาณ

จากการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้งบประมาณในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต จากเงินบำรุงการศึกษา มีบางโรงเรียนที่ได้งบประมาณสนับสนุนกิจกรรมวงโยธวาทิต จากสมาคมผู้ปกครองและครู เงินบริจาคจากผู้มีอุปการะคุณ และเงินบริจาคของผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียนดังที่ อุทัยธรรมเดโช (2525 : 167) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เจริญและดำรงอยู่ได้ก็เพราะการร่วมมือช่วยเหลือของสังคม

สำหรับผู้พิจารณาการจัดสรรงบประมาณกิจกรรมวงโยธวาทิตนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่คือผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนทุกฝ่าย ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ อุไร ชูติเนตร (2529 : 90) ที่ว่า หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องประชุมหารือร่วมกับผู้ช่วยหัวหน้า

สถานศึกษา เพื่อให้งบประมาณที่ตั้งไว้ ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับงานและโครงการต่างๆ ของโรงเรียน

การใช้จ่ายงบประมาณของกิจกรรมวงโยธวาทิต ผลการสัมภาษณ์ครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต พบว่า ทุกโรงเรียนจะใช้จ่ายเงินไปในเรื่องของเครื่องดนตรี ค่าซ่อมแซมเปลี่ยนแปลง ส่วนประกอบของอุปกรณ์ดนตรี ค่าวัสดุอุปกรณ์เครื่องดนตรี เช่น ลิ่มเครื่องเป่า น้ำมันหล่อลื่น และค่าโน้ตเพลง นอกจากนี้บางโรงเรียนยังใช้จ่ายเงินงบประมาณในเรื่องค่าอาหารในการฝึกซ้อม ค่าตอบแทนวิทยากรและค่าเครื่องแต่งกาย ซึ่งเรื่องการจัดสรรงบประมาณนี้ ตรงกับคำกล่าวของ ลัวส์ตี๋ เงินแย้ม (2542 : 146) ที่ว่า การวางแผนในการจัดสรรงบประมาณด้านต่างๆ ได้แก่ ค่าเครื่องดนตรี ค่าเครื่องแต่งกายนักดนตรี ค่าวัสดุฝึกซ้อม ค่าอุปกรณ์ บริโภคขณะทำการฝึกซ้อม ค่าซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี และการเก็บรักษา นั่นถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงบประมาณของกิจกรรมวงโยธวาทิตให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ

สำหรับงบประมาณในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตในเวลาปกติที่ไม่มีการส่งเข้าประกวด นั้น ผลการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้งบประมาณ 50,000 - 100,000 บาท แต่ถ้าเป็นการส่งวงโยธวาทิตเข้าประกวดชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้งบประมาณ 1,000,000 บาท ขึ้นไป ซึ่งจะสอดคล้องกับการใช้จ่ายเงินงบประมาณของกิจกรรมวงโยธวาทิตดังกล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ต้องขู้งบประมาณจำนวนมากในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตนั้น เนื่องมาจากเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น แต่ละประเภท มีราคาที่ค่อนข้างแพง อีกทั้งยังต้องจัดหาเครื่องดนตรีให้พอเหมาะกับขนาดของวงโยธวาทิต และจำนวนนักเรียนที่อยู่ในวงโยธวาทิตนั้นๆ ซึ่งโดยทั่วไป จะมีเครื่องดนตรีในวงโยธวาทิตประมาณ 30-40 ชิ้น และยังมีค่าวัสดุอุปกรณ์ของเครื่องดนตรีที่มีราคาแพงมาก ทำให้งบประมาณส่วนใหญ่ถูกใช้จ่ายไปกับเครื่องดนตรี และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างงบประมาณที่ใช้ในเวลาปกติกับการส่งวงโยธวาทิตเข้าประกวด จะเห็นว่าเมื่อมีการส่งวงเข้าประกวดจะใช้เงินงบประมาณมากขึ้น ทั้งนี้เพราะมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มขึ้นมาด้วย เช่น ค่าอาหารในระหว่างฝึกซ้อม ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าเครื่องแต่งกาย เป็นต้น

2.3 การดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนได้มอบหมายให้อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตรับผิดชอบในการดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิต จะมีบางโรงเรียนที่จะมีคณะกรรมการเฉพาะกิจเป็นครั้งคราวเข้าไปร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ซึ่งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิต โรงเรียนได้มีการแต่งตั้งจากฝ่ายกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน

เรียน ซึ่งเป็นฝ่ายที่รับผิดชอบในเรื่องกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอยู่แล้ว อีกทั้งยังแต่งตั้งอาจารย์ที่สังกัดหมวดศิลปศึกษา ข ซึ่งถือว่ามีความรู้ ความชำนาญในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมดนตรี ดังที่กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2533 : 551) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะต้องคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม ให้เข้ามาทำงานด้านกิจการนักเรียน และมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของเขา ซึ่งในเรื่องนี้ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ ของผู้ที่จะมีมอบหมายงานให้ทำอีกด้วย ได้แก่ บุคลิกภาพ การฝึกอบรม ซึ่งจะต้องสอดคล้องเข้ากันได้กับลักษณะทั่วไปของนักเรียนและครู

ส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมวงโยธวาทิต ผลการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารจะทำหน้าที่สนับสนุนด้วยการจัดหางบประมาณ ให้ขวัญกำลังใจเยี่ยมชมน และเข้าไปดูแล จัดหาบุคลากรที่เหมาะสมเฉพาะด้านที่ต้องการ และมีการประชาสัมพันธ์ ยกย่องในโอกาสที่เหมาะสม อีกทั้งผู้บริหารยังมีส่วนร่วมในการดำเนินการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีส่วนร่วมโดยวิธีการให้คำแนะนำในการฝึกซ้อม ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 96) ที่ว่า ผู้นำต้องเป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วม (Participation) ในด้านกิจกรรมในด้านสังคม ให้ความร่วมมือ รู้จักปรับตัวและมีอารมณ์ขัน ซึ่งสอดคล้องกับการติดตามและควบคุมการดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิต ผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารลงไปสังเกตการดำเนินงานด้วยตนเอง และมอบหมายให้อาจารย์ที่ดูแลกิจกรรมวงโยธวาทิตรายงานเป็นระยะๆ

สำหรับการประชาสัมพันธ์กิจกรรมวงโยธวาทิต ให้ครู อาจารย์ทราบ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้การแจ้งในที่ประชุมครู การประชุมนักเรียนทุกระดับชั้น ลงข่าวในวารสารของโรงเรียน ปิดประกาศ ประกาศหน้าเสาธงหลังเคารพเพลงชาติ ประกาศให้ทราบทางการกระจายเสียงของโรงเรียน ส่วนของครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตได้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อชวนเชิญให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต ผลการสัมภาษณ์พบว่า มีการประชาสัมพันธ์ด้วยการประกาศหน้าเสาธงเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาใช้การแจ้งภายในกลุ่มของนักเรียน และประกาศให้นักเรียนทราบในชั่วโมงเรียนดนตรีสากล สำหรับผลการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า การประชาสัมพันธ์กิจกรรมวงโยธวาทิตเพื่อชวนเชิญให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือการแสดงของวงโยธวาทิตมากที่สุด ซึ่งในส่วนนี้ ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตควรที่จะจัดให้มีกิจกรรมการแสดงของวงโยธวาทิตเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ จากผลการวิจัยก็ได้แสดงให้เห็นว่า การแสดงของวงโยธวาทิตเป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อชวนเชิญนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตที่ได้ผลดี รองลงมาผลการสัมภาษณ์นักเรียนจะสอดคล้องกับของผู้บริหารและครู อาจารย์ ก็คือ การแจ้งภายในกลุ่มของนักเรียนเอง การปิดประกาศและการประกาศหน้าเสาธง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ที่ได้ออกจะเป็นการชวนเชิญให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว

ยังสามารถประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรม ดังคำกล่าวของ นพพงษ์ บุญจิตราวุธ (2534 : 34) ที่ว่า การจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร เสริมหลักสูตร เสริมพัฒนาการของเด็ก เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและประชาชน ดังนั้น บทบาทของกิจกรรมนักเรียนจึงอาจใช้เป็นที่ที่ดีในการที่จะประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียน ให้ชุมชนได้ทราบ

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต ผลการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด และมีบางโรงเรียนที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ที่ว่า มีการคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตทุกระดับชั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักเรียนที่เรียนในระดับมัศึกษานั้น เป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่แสวงหา อยากรู้ อยากเห็น ต้องการแสดงออก ดังคำกล่าวของ กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 462) ที่ว่า กิจกรรมนักเรียนช่วยเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้รับความพึงพอใจในความต้องการทางใจ เช่น การได้รับการยอมรับนับถือ การได้รับความสำเร็จ การได้พิสูจน์ตนเองว่ามีความสามารถ ดังนั้น จึงทำให้นักเรียนทุกระดับชั้นสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

สำหรับเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต ผลการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนอยากเป็นนักดนตรีของวงโยธวาทิตโรงเรียน อยากเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ตามเพื่อน และอยากยึดอาชีพนักดนตรีในอนาคต ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตนั้น นอกเหนือจากการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังใช้กิจกรรมนี้เพื่อเพิ่มทุนทักษะทางด้านดนตรี ซึ่งสามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไปในอนาคตได้ อีกทั้งยังสามารถขัดเกลาจิตใจของนักเรียนในวัยนี้ ให้มีอารมณ์อ่อนลง และสุขุมขึ้น

สำหรับผู้ให้คำปรึกษานักเรียนก่อนตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต ผลการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนจะปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่ มีบางคนปรึกษาเพื่อนญาติ พี่ น้อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พ่อ แม่ ผู้ปกครองนักเรียน เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับนักเรียนมากที่สุด การอนุญาตให้นักเรียนในปกครองเข้าร่วมกิจกรรม พ่อ แม่ ผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน สอดคล้องกับคำกล่าวของกาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 486) ที่ว่า แรงผลักดันสำคัญที่ทำให้กิจกรรมนักเรียนประสบความสำเร็จก็คือ ความสนับสนุนจากผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ดังนั้น โรงเรียนต้องตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้ ในการนี้โรงเรียนจึงจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศที่ดีภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการ

สนับสนุนจากผู้ปกครองและจากทุกฝ่ายในชุมชน และงานต่างๆ สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของทางเลือกหัวหน้าวงโยธวาทิตนั้น จากผลการสัมภาษณ์พบว่า หัวหน้าวงโยธวาทิตจากโรงเรียนส่วนใหญ่มาจากการเลือกตั้ง มีบางโรงเรียนที่มาจากการแต่งตั้ง ตรงกับคำกล่าวของ ประดิษฐ์ อวบเจริญ (2526 : 166) ที่ว่า การดำเนินการให้เป็นไปตามแบบประชาธิปไตยจะบังเกิดผลดีที่สุด เพราะทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้วิธีการเลือกตั้งหัวหน้าวงโยธวาทิตนั้น เป็นวิธีการที่ดีที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับเลือกนั้น เป็นที่ยอมรับของคนในวงโยธวาทิต ทำให้หัวหน้าวงสามารถควบคุมการฝึกซ้อม การแสดง การเตรียมการต่างๆ ภายในวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ที่ว่า ทุกโรงเรียนมีการควบคุมดูแลนักเรียนที่เข้ากิจกรรมวงโยธวาทิต ด้วยการใช้วิธีการดูแลนักเรียนด้วยระบบรุ่นพี่ปกครองรุ่นน้อง

สำหรับการจัดตารางการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ในภาคเรียนที่ 1 นั้น ผลการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดตารางการฝึกซ้อมหลังเลิกเรียน รองลงมาจะเป็นการฝึกซ้อมก่อนเข้าเรียน มีบางโรงเรียนที่ฝึกซ้อมในช่วงโมงเรียน และในเวลาพักกลางวัน

สำหรับภาคเรียนที่ 2 ซึ่งเป็นช่วงเวลาใกล้กับการแข่งขันวงโยธวาทิตชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย กล่าวคือ ประมาณต้นเดือนมกราคมของทุกปีนั้น จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนก็ยังคงฝึกซ้อมหลังเลิกเรียนมากที่สุด และมีหลายโรงเรียนได้เพิ่มการฝึกซ้อมในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน และในช่วงโมงเรียนเพิ่มขึ้น

การฝึกซ้อมวงโยธวาทิตในวันหยุดราชการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการฝึกซ้อมในวันหยุดราชการ โดยมีการฝึกซ้อมในวันเสาร์มากที่สุด รองลงมาคือวันอาทิตย์ มีบางโรงเรียนที่มีการฝึกซ้อมในวันหยุดนักขัตฤกษ์

สถานที่ฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิตในลักษณะนั่งบรรเลง (Concert) จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนมีสถานที่ฝึกซ้อมในลักษณะนั่งบรรเลง แต่สถานที่นั้นมีความแตกต่างกัน ส่วนใหญ่ใช้ห้องฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต และลานกว้างในบริเวณโรงเรียน มีบางโรงเรียนที่ใช้ห้องประชุมโรงเรียน และห้องเรียนวิชาดนตรี ผู้วิจัยเห็นว่า สำหรับในสถานการณ์ฝึกซ้อมวงโยธวาทิตในลักษณะนั่งบรรเลงนั้น ไม่จำเป็นต้องใช้สถานที่หรือห้องที่กว้างมากนัก เพราะการนั่ง

บรรเลงนั้น ใช้เนื้อที่ในการวางเครื่องดนตรี เก้าอี้ แสตนด์วางโน้ต ไม่มากนัก กล่าวคือ พอดีกับจำนวนผู้เล่นในแต่ละวง

สำหรับสถานที่ฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิตในลักษณะดนตรีสนาม (Marching & Display) จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนมีสถานที่ในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตในลักษณะดนตรีสนาม ส่วนใหญ่จะใช้สนามฟุตบอลในการฝึกซ้อม มีบางโรงเรียนใช้สนามบาสเก็ตบอล สนามกว้างภายในโรงเรียน และโรงยิมเนเซียมของโรงเรียน จากผลการสัมภาษณ์นี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่ไปเก็บข้อมูลนั้น มีบางโรงเรียนที่ไม่มีสนามฟุตบอลในการฝึกซ้อมดนตรีสนาม ซึ่งในการประกวดวงโยธวาทิตชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยนั้น ใช้สนามศุภชลาศัย สนามกีฬาแห่งชาติ เป็นสถานที่ในการประกวด ดังนั้นสถานที่ที่เหมาะสมและใกล้เคียงกับสนามที่ใช้ประกวด ก็คือ สนามฟุตบอล โรงเรียนที่ไม่มีสนามฝึกซ้อมของตนเอง แก้ปัญหาด้วยการออกไปฝึกซ้อมวงโยธวาทิตนอกสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ด้านปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับไม่มีสถานที่ฝึกซ้อมที่เหมาะสม

ส่วนการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิตนั้น พบว่าส่วนใหญ่มีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาช่วยในการฝึกซ้อม ซึ่งเป็นศิษย์เก่า ครู อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา ตรียางค์กองทัพบก ตรียางค์กองทัพเรือ นิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ตรียางค์ตำรวจ สถาบันราชภัฏ ครู อาจารย์ดนตรีอัตราจ้าง วงตรียางค์กรุงเทพฯ และครู อาจารย์จากโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัล ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 476) ที่ว่า ประสบการณ์และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมนักเรียน ที่เชิญมาจากภายนอกโรงเรียนก็ยอมให้ประโยชน์แก่ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้มาก

สำหรับผู้ช่วยในการฝึกซ้อมกิจกรรมวงโยธวาทิต พบว่า ทุกโรงเรียนมีศิษย์เก่าและครู อาจารย์ดนตรีตำแหน่งอัตราจ้างเป็นผู้ช่วยในการฝึกซ้อม ผู้วิจัยเห็นว่าครู อาจารย์ดนตรีตำแหน่งอัตราจ้างนั้น โรงเรียนใดพอมีงบประมาณเพียงพอก็สามารถจัดหาได้ แต่ศิษย์เก่าที่มาช่วยเหลือนั้น มาจากการที่ศิษย์เก่าเหล่านี้ ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนได้รับการปฏิบัติจากครู จากโรงเรียนทั้งจากในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ประสบการณ์ของนักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ด้านการวิชาการ ด้านดนตรี ด้านการแข่งขัน สิ่งเหล่านี้ก็จะประทับใจและฝังอยู่ในความรู้สึกของเด็ก เมื่อเขาได้จบการศึกษาไปจากโรงเรียนแล้ว นักเรียนเหล่านี้ก็มักจะกลับมาช่วยเหลือครู อาจารย์ และโรงเรียนเสมอ ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญกับนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมวง

โยธวาทิตในปัจจุบันให้มาก เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักเรียน ซึ่งต่อไปภายภาคหน้าจะเป็นกำลังสำคัญในการกลับมาช่วยเหลือโรงเรียนต่อไป

ในส่วนของระยะเวลาในการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมการประกวด พบว่า โดยส่วนใหญ่ใช้เวลามากกว่า 6 เดือน มีบางโรงเรียนเท่านั้น ที่ใช้เวลาเตรียมการประกวดเพียง 3 เดือน

ในเรื่องของการศึกษารูปแบบการแสดงวงโยธวาทิต พบว่า มีการศึกษาจาก วีดีโอ การประกวดวงโยธวาทิตจากต่างประเทศ และวีดีโอ การประกวดวงโยธวาทิตภายในประเทศ มีบางโรงเรียนที่ศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจุบันนี้ รูปแบบการแสดงหรือการประกวดวงโยธวาทิตในประเทศมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากการพัฒนาของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถติดต่อหรือค้นคว้าหาข้อมูลการประกวดวงโยธวาทิตต่างประเทศ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อีกทั้งสื่อต่างๆ อาทิเช่น วีดีโอ การแข่งขัน วีดีโอ การฝึกซ้อม ตำราการฝึกซ้อมจากต่างประเทศ ก็มีผู้นำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้กิจกรรมวงโยธวาทิตในประเทศไทยมีการพัฒนารูปแบบการแสดงเป็นสากลมากขึ้น โรงเรียนที่ชนะเลิศการแข่งขันวงโยธวาทิตชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ได้เป็นตัวแทนของประเทศไทยเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันวงโยธวาทิตในระดับนานาชาติ ได้รับรางวัลใหญ่ๆ กลับมามากมาย อาทิเช่น โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ โรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชา โรงเรียนคาราสมุทร โรงเรียนราชวินิต บางแก้ว เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนที่ต้องใช้วงโยธวาทิตนั้น จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนใช้วงโยธวาทิตบรรเลงในพิธีวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พิธีเปิด ปิดการแข่งขันกีฬา พิธีเปิดงานต่างๆ ภายในโรงเรียน พิธีต้อนรับบุคคลสำคัญ มีบางโรงเรียนที่ใช้วงโยธวาทิตในงานวันสถาปนาโรงเรียน บรรเลงเพลงชาติก่อนเข้าเรียน งานบริการชุมชนภายนอก การบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีทุกวันศุกร์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่ากิจกรรมต่างๆ ที่วงโยธวาทิตเข้าร่วมในพิธีนั้น มีจำนวนค่อนข้างมาก ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่ามีงานการแสดงเกือบทุกเดือนก็ว่าได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบรรเลงเพลงชาติก่อนเข้าเรียน ซึ่งวงโยธวาทิตจะต้องบรรเลงทุกวัน กว่าที่นักเรียนจะสามารถบรรเลงได้แต่ละเพลงนั้น ต้องใช้ทั้งความอดทน ความอุตสาหะ และความเสียสละอย่างมาก จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สำหรับงานพิธีต่างๆ ที่กล่าวมานี้ วงโยธวาทิตมีบทบาทสำคัญมากในการที่จะทำให้พิธีการต่างๆ ดำเนินไปด้วยความศักดิ์สิทธิ์ ผู้บริหารจำเป็นต้องติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด โดยการเอาใจใส่และดูแลอย่างการทำงาน รวมทั้งให้การสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณ สร้างขวัญกำลังใจกับครูและนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิตเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.4 การติดตามประเมินผล

จากการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนต่างก็มีการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมวงโยธวาทิต โดยอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต จะใช้วิธีสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียน และใช้การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนและทำบันทึก มีบางโรงเรียนที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ครูอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรม และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตและตอบแบบสอบถาม แต่จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลับพบว่า มีบางโรงเรียนที่ไม่มีการประเมินผลการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนใช้วิธีการประเมินแบบการสังเกตและการสัมภาษณ์ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจึงไม่ทราบและเข้าใจวิธีการประเมินนี้ ผู้บริหารและครู อาจารย์ที่ร่วมในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต น่าจะได้มีการอธิบายหรือแจ้งให้นักเรียนทราบในเรื่องเกี่ยวกับการประเมินผลด้วย

สำหรับการนำผลการประเมินไปใช้ พบว่า ผู้บริหารจะนำผลการประเมินเป็นข้อมูลใช้ในการเตรียมหรือวางแผนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตและนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ครู อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ที่นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตครั้งต่อไป และนำไปเป็นข้อมูลในการเตรียมหรือวางแผนการจัดกิจกรรมในปีการศึกษาต่อไป ตรงกับคำกล่าวของ กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 507) ที่ว่า การประเมินโครงการกิจกรรมนักเรียนทั้งหมด และกิจกรรมต่างๆ แต่ละอย่างที่เป็นส่วนประกอบของโครงการเป็นระยะๆ เพื่อให้แน่ใจในประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นแนวทางที่แน่ชัดในการปรับปรุงบางส่วนที่ยังบกพร่องให้ดีขึ้น

ในการประเมินผลการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต ผลการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนมีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการทุกครั้ง สิ้นสุดภาคเรียน และสิ้นสุดปีการศึกษา

3. ปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต โดยวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด 4 ด้าน ได้แก่

3.1 ปัญหาด้านการวางแผน

มีปัญหาด้านการวางแผนคือ แผนที่เสนอไปมักมีการเปลี่ยนแปลง จำนวนนักเรียนมีน้อยกว่าจำนวนเครื่องดนตรี ความคิดเห็นไม่ตรงกัน มีนักเรียนเข้าและออกวงโยธวาทิตมากทำให้การ

ฝึกซ้อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงและไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งนักเรียนบางส่วนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนควรจะต้องให้มีการอบรมครู อาจารย์ เกี่ยวกับเทคนิคในการวางแผน และอาจรวมไปถึงการถ่ายทอดความรู้ไปยังนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อที่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตจะได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ อันจะนำไปเป็นประโยชน์ให้กับวงโยธวาทิตมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดข้อผิดพลาดต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ ส่วนในเรื่องของจำนวนนักเรียนที่เข้าและออกวงโยธวาทิตอยู่เสมอนั้น ทำให้จำนวนนักเรียนมีน้อยกว่าจำนวนเครื่องดนตรี ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนควรจะมีครู อาจารย์หรือนักเรียนหัวหน้าเครื่องดนตรีแต่ละเครื่อง ให้มารับผิดชอบในการฝึกซ้อมวงน้องหรือวงที่นักเรียนเพิ่งเข้ามารับการฝึก ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทำหน้าที่ฝึกนักดนตรีเข้าไปแทนที่นักดนตรีที่ขาด เพื่อให้วงสามารถดำเนินการฝึกซ้อมได้อย่างต่อเนื่อง

3.2 ปัญหาด้านงบประมาณ

ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ที่จะจัดซื้อเครื่องดนตรี ซ้อมโน้ตเพลง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตในโรงเรียนนั้น ต้องใช้งบประมาณมาก การอาศัยเงินบำรุงการศึกษาเพียงอย่างเดียว นั้น ทำให้งบประมาณที่ได้ไม่เพียงพอ ด้วยเหตุนี้เองผู้บริหารจึงต้องให้ชุมชน ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมวงโยธวาทิต งบประมาณที่ชุมชน ผู้ปกครองให้การสนับสนุนกิจกรรมนั้น ก็คือเงินงบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับลูก หลาน ของประชาชนในชุมชนนั้นๆ นั่นเอง

3.3 ปัญหาการดำเนินงาน

โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนพิเศษนั้น ผู้วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่แล้วนักเรียนมักจะเรียนพิเศษหลังจากเลิกเรียน หรือในวันเสาร์ – อาทิตย์ ซึ่งเป็นวันและเวลาที่จะต้องฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ปัญหาที่พบก็คือ นักเรียนมักขาดซ้อมเพื่อไปเรียนพิเศษ ทำให้การฝึกซ้อมดำเนินไปอย่างไม่ต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในด้านนี้ กล่าวคือ นักเรียนสามารถฝึกซ้อมวงโยธวาทิตได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็สามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทางโรงเรียนควรจะต้องจัดหาครู อาจารย์ในแต่ละวิชาที่นักเรียนต้องการเรียนพิเศษ มาช่วยสอนเพิ่มเติมหลังเลิกเรียน หรือในเวลาที่เหมาะสม ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อ การฝึกซ้อม หลังจากเรียนพิเศษเสร็จแล้ว นักเรียนก็สามารถลงมาฝึกซ้อมต่อวงโยธวาทิตต่อได้เลย ทำให้ไม่เสียเวลาในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายซึ่งจะทำให้ทั้งนักเรียน และโรงเรียนไม่เสียผลประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย อีกทั้งยังเป็นการลดจำนวนนักเรียนเข้าและออกวงโยธวาทิตได้อีก

ทาง เนื่องจากนักเรียนที่ออกจากวงโยธวาทิตก็เพราะไม่มีเวลาไปเรียนพิเศษเพิ่มเติมตามที่ตน ต้องการ

ส่วนปัญหาเรื่องผู้ปกครองไม่อนุญาตให้นักเรียนมาร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตนั้น ถือว่าเป็นปัญหาที่ผู้บริหารต้องลงมาแก้ไขด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองในเรื่อง ผลการเรียนรู้ ความปลอดภัยในการฝึกซ้อม และสวัสดิภาพของนักเรียนที่จะได้รับขณะฝึกซ้อม ซึ่ง วิธีการแก้ปัญหานี้ อาจจะเป็นการเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมชี้แจง และร่วมรับประทานอาหาร ซึ่งวิธีนี้ถือเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่ง

3.4 ปัญหาการติดตามประเมินผล

มีบางโรงเรียนที่ไม่มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต ผู้วิจัยมีความเห็นว่า รูปแบบและวิธีประเมินนั้น มีด้วยกันหลายวิธี ผู้บริหารและครูน่าที่จะได้มีการศึกษาและปรึกษาหารือ ในเรื่องของวิธีการที่จะนำมาใช้ในการประเมิน และควรได้มีการชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการ จัดกิจกรรม ได้รับทราบโดยทั่วถึง อีกทั้งควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการประเมินผล อย่างเป็นทางการ ให้รับผิดชอบการดำเนินงานในด้านนี้โดยเฉพาะ เพื่อจะได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการค้นพบที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่า มีข้อมูลที่น่าสนใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูอาจารย์ที่มีหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต เพื่อให้มีการพัฒนากิจกรรมวงโยธวาทิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตนั้นต้องใช้งบประมาณ จำนวนมาก ลำพังเงินบำรุงการศึกษาอย่างเดียวไม่เพียงพอ หรือบางครั้งอาจจะใช้เงินสมทบจากผู้ปกครองและครู ซึ่งอาจจะต้องไปเฉลี่ยเงินงบประมาณนั้นจากฝ่าย หมวดต่างๆ ภายในโรงเรียน ที่ก็ต้องการใช้เงินเพื่อไปพัฒนางานของตนเช่นกัน ดังนั้นถ้าโรงเรียนต่างๆ ที่ต้องการเงินงบประมาณ ไปพัฒนากิจกรรมวงโยธวาทิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ผู้บริหารควรที่จะจัดกิจกรรมหารายได้ให้กับกิจกรรมวงโยธวาทิตโดยเฉพาะ เช่น การตั้งร้านค้าขายนมหรือขนมภายในโรงเรียน ซึ่งรายได้จากการจำหน่ายนมหรือขนมให้กับนักเรียนนั้น นอกจากจะนำมาพัฒนากิจกรรมวงโยธวาทิตแล้วยังเป็นการบริการอาหารที่มีประโยชน์กับนักเรียนอีกด้วย

2. จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารมีส่วนสนับสนุนกิจกรรมวงโยธวาทิตอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการหาเงินสนับสนุน ให้ขวัญกำลังใจเยี่ยมชมน จัดหาบุคลากรที่เหมาะสมแล้ว การที่ผู้บริหารลงไปสังเกตการดำเนินงานด้วยตนเองนั้น ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้กิจกรรมวงโยธวาทิตดำเนินไปได้ด้วยดี เพราะผู้บริหารมีอำนาจในการตัดสินใจ สั่งการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ตามที่กิจกรรมวงโยธวาทิตต้องการ และยังเป็นการแสดงให้เห็นครูอาจารย์ภายในโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตได้เห็นถึงความเอาใจใส่ต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของผู้บริหาร ซึ่งจะช่วยให้ลดอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ลงได้ อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูอาจารย์ที่ได้พบเห็น จะทำให้ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลเหล่านี้อีกด้วย

3. จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า กิจกรรมวงโยธวาทิตเป็นกิจกรรมที่ช่วยประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของโรงเรียน ทำให้ประชาชน เยวชนทั่วไปรู้จักโรงเรียนมากขึ้น ไม่เพียงแต่โรงเรียนจะให้ความรู้ทางด้านวิชาการเท่านั้น แต่โรงเรียนยังส่งเสริมให้นักเรียนได้มีกิจกรรมนอกหลักสูตร ให้นักเรียนได้ร่วม เป็นการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และมันสมอง ผู้บริหารจึงควรได้มีการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ให้มีกิจกรรมวงโยธวาทิตในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรจะมีการวิจัยเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตระหว่างโรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงโยธวาทิตชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย กับ โรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัล ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

2. ควรจะมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการจัดกิจกรรมทุกประเภทภายในโรงเรียน